

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

**Terentivs,|| A` M. Antonio Mvreto|| locis prope
innumerabilibus|| emendatus.||**

Terentius Afer, Publius

Venetiis, 1558 [erschieden] 1559

M. Antonii Mvreti, In Heavtontimorvmenon Terentii Argymentvm.

[urn:nbn:de:gbv:45:1-723936](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:gbv:45:1-723936)

M. ANTONII MURETI,
IN HEAVTONTIMORV-
MENON TERENTII
ARGVMENTVM.

C HREMES Sostratæ uxori grauida
præceperat, si puellam pareret, ut eam
statim interficeret. fuit hæc immanitas in
ueterum moribus, ut, cum fera nulla sit,
quæ foetus suos non diligit, ipsi, quos alere nollent li-
beros, eos recens natos aut interficere, aut exponere
fas putarent. Sostrata puellam enixa, (ut est mater =
nus semper animus clementior) uitam ei adimere
nō sustinuit: sed pauperulæ cuidam anni Corinthiæ,
Philteræ nomine, exponendam dedit: etiamq; mulie-
bri quadam superstitione, annulum de digito detra-
ctum suo, iussit, ut una cum puella exponeret. id,
quod tum stulte factum uideri poterat, postea puella
saluti fuit. eius enim annuli ope tandem agnita est à
suis. anus acceptam puellam, Antiphilam nominat,
educatq; ut suam. eam, cum adoleuisset, anusq; illius
filia putaretur, Menedemi filius, Clinia perditæ amare
coepit; prope iam ut pro uxore haberet. quod ubi resc-
uit pater, ita uiolenter tulit, ut filium, assiduitate iur-
gandi, clam, militatum in Asiam abire coegerit. tum
uero qui filij amorem iniquo animo tulerat, multo ini-
quiore eiusdem absentiam ferre coepit. itaque ut de se
supplicium absenti filio daret, qui eum sæuitia sua exe-
gisset

gisset ex ædibus, ædes, supellectilem, familiam uen-
 dit, præter, qui serui ad opus ruri faciendum utiles
 erant: ingentemq; sibi agrum comparat, ubi à prima
 luce ad noctem non seruos modo exerceret, uerum
 etiam, homo sexagenarius, senectutem miseris modis
 excrucietur suam. profecto Clinia, Philtere, quæ ut di-
 xi, Antiphilæ putabatur mater, extremum uitæ
 diem morte confecit. Clinia, cum iam mensis tres ab-
 fuisset, amicæ desiderio reuersus, non ausus est patri se
 in conspectum dare, antiquam illius asperitatem ueri-
 tus: sed ad Clitiphonem, Chremetis filium, diuertit;
 quicum magna ipsi à puero familiaritas intercesserat.
 Clitipho, sodalis reditu lætus, Syrum & Dromonem
 seruos (iam autem aduesperascebat) in urbem, ad
 accersendam Antiphilam, mittit. exposuerat eo ipso
 die Menedemus Chremeti, quanto sibi desiderio esset
 filius: parum ut absuerit, quin Chremes, cum primum
 de reditu Clinia accepit, mitteret, qui ei nunciarent.
 continuit tamen se in diem posterum, quod ita magis è
 re illius fore censeret. Syrus, summa seruus & auda-
 cia, & astutia, qui Antiphilam tantum accersere ius-
 sus esset, etiam Bacchidem adduxit. erat hæc meretrix
 procax, potens, sumptuosa, nobilis, cuius se amore
 haud ita pridem irretierat Clitipho. quo autem res
 Chremetem lateret, hoc consilium capiunt, ut Bacchia-
 dem quidem amicam Clinia, Antiphilam uero unam
 de illius ancillis esse simularent. postridie mane Chre-
 mes ad Menedemum diluculo proficiscitur; & redisse
 Cliniam nunciat. ille gaudio amens, filium iam iam ui-
 dere, iam iam amplecti, iam iam ei se suaq; omnia per-

mittere cupiebat. at Chremes, caue, inquit, faxis: istoc
enim modo & te, & eum, & re una perdidideris tua.
simul ei ostendit, quot incommoda capturus sit, si tam
molli esse se, tamq; infracto animo ostenderit. Clinie
amicam (eam enim Bacchidem existimabat) non iam
pauperulam esse, aut paruo contentam, ut antea: sed
sumptuosam, gemmis atque auro collucentem, cum fa-
milia numerosissima. una, inquit, mihi nox tantum
non paupertatem attulit; nedum tu te censeas oneri
ferendo fore, si te illi perpetuo sumptibus suppeditare
oporteat. quin tu ita potius agito. humane quidem &
comiter excipito filium: istud tamen tam impotens illius
desiderium occultum habeto. tum si ille, quod amicæ det,
ut habeat, machinam aduersum te aliquam struet, falli
te finito. ita & eum commodius retinebis apud te, &
sumptuum facies minus. hæc Chremes, nescius (ut
sunt humana) oculatum foris esse se, cæcum domi. interea
enim meditabatur Syrus, decem minas, quas Bac-
chidi pollicitus erat dare, eas quomodo illi à Chremete
ipso conficeret. iamq; inibi erat, cū cum Chremes ar-
reptum blande compellat, hortaturq;, aliquam ad Me-
nedemum fallaciam moliat. iniecit in sermone Syrus
mendacium à se pro tempore confictum; anum Co-
rinthiam, Antiphilæ (ita enim putabatur) matrem,
mille drachmarum mutuo accepisse à Bacchide: ea mor-
tua, puellam pro pecunia illa arrh. boni relictam. dum
hæc aguntur, annulum suum agnouit Sostrata, eiusq;
indicio, Antiphilam filiam suam esse cognouit. gaudio
exiliens, omnem rem defert ad uirum; qui, ea leniter
obiurgata, repertam tamen filiam, ipse quoque gaudi-

sus

sus est . iam omnia in tranquillo erant ; absque Bacchide
 fuisset . sed & illi quoquomodo decē excudendæ erant
 argenti minæ ; & periculum erat , ne aliqua eam Chre-
 mes filij amicam esse rescisceret . ibi Syrus audax con-
 silium inuit , quomodo & utrique seni rem , ut erat , pa-
 tesceret , & commode se è tam impedito negotio ex-
 pediret . primum igitur Chremeti , Reperi , inquit , quo-
 modo argentum à Menedemo eripiam . dicemus ei ,
 Bacchidem hanc tui Clitiphonis amicam esse : orabi-
 musq; , ut eam domi suæ dies aliquot esse patiatur , teq;
 id celatum uelit . porro Clinia filia tuæ , quæ modo re-
 perta est , formam sibi complacitam esse dicet , eamq;
 petet uxorem . Quid tum ? pecuniam , inquit , petet à
 patre suo , qui nouæ nuptæ ornamenta coemat : eam
 pecuniam numeraturus est Bacchidi . iam autem ad Me-
 nedemū , Syri hortatu , transierat Bacchis ; & eò pom-
 pam omnem suam traduxerat . Chremes primo non sa-
 tis consilium illud probare . at illam certe , inquit
 Syrus , pecuniam , pro qua filia tua opposita erat pigno-
 ri , quin dissoluas , facere honeste non potes . Ego uero ,
 inquit Chremes , & libenter quidem . immo uero , inquit Sy-
 rus , dato eam Clitiphoni , qui ad Bacchidem deferat .
 ita enim facilius credet Menedemus , eam illius esse .
 Sit ita sane . numeratur à patre Clitiphoni pecunia ,
 quam ad meretricem perferret . interea tota res dete-
 gitur . indignari Chremes , & fremere , & minitari se
 omnia atrocissima editurum . tandem , cum
 prius Antiphilam Clinia collocasset , partim Mene-
 demi , partim uxoris precibus delentus , ignoscit . Cli-
 tippo se , relictis meretricijs amoribus , uxorem ductu-

rum pollicetur. Cum autem ceterarum fabularum argumentum uno die contineri soleat; huius, non nisi bi-duo explicari potest.

S C H O L I A.

Fodere, aut arare, aut aliquid ferre denique) in alijs illud, denique, cum sequentibus coniungitur, hoc modo:

Fodere, aut arare, aut aliquid ferre. denique
Nullum remittis tempus.

ego fidem habeo Ciceroni, qui in primo de finibus citans hunc locum, facile ostendit, denique, finem periodi esse. Et alioqui scio, alijs quoque locis hac uoce ita usum Terentium.

Aut enim me, quantum hic operis fiat. poenitet) impressi, ut opinor, omnes, praeter eos, quos, aliquot abhinc annos, ediderat Manutius:

At enim, dices, ne quantum hic operis fiat poenitet. miror autem, ne Goueanum quidem ipsum uidisse, de tracto uerbo, dices, multis partibus uenustiore m orationem fieri: recepto autem, uersum constare non posse.

Si quid laboris est, nollem. sed istuc quid mali est?) Neque constat uersus, neque sententia mihi quidem satis aperta est. cum aliud, hoc quidem tempore, nihil possem, quod in ueteribus libris erat, cum fide proponere, satis habui. sunt qui putent legendum, si cui labori est, nollem. hoc sensu. si quem tibi laborem,